

FRÅGA

vad som helst

Välkommen att fråga GT om vad som helst. Vi tar emot frågor måndag—fredag mellan klockan 12 och 14 på telefonnummer 031/17 35 00. Frågor mottas inte lördagar och söndagar. Fråga efter telefonväktaren, Rune Svensson.

Sveriges första gymnasium byggdes i Västerås 1623

FRÅGA: Vad heter Sveriges äldsta gymnasium? Vilka bemärkta personer har varit elever där?

F J

SVAR: Det första svenska gymnasiet inrättades 1623 i Västerås. Strängnäs och Linköping kom näst i tur, 1626 respektive 1627. Dätidens gymnasier hade till främsta uppgift att utbilda präster och ämbetsmän och därför lades tyngdpunkten i undervisningen på klassiska studier och teologi. Den mest bemärkte eleven vid västeråsgymnasiet nuvarande Rudbeckianska skolan, torde ha varit Olof Rudbeck d ä (1630—1702), som till gymnasiets grundare, biskop Johannes Rudbeckius. Han blev sedermera professor i Uppsala och anses som den svenska stormaktstidens främste och mest mångsidige vetenskapsman. I övrigt är litteraturen rikt förtädd i skolans elevmatriklar från Johan Olof Wallin, Erik Axel Karlfeldt och Gunnar Mascoll Silfverstolpe fram till Lars Gustafsson och Bo Setterlind.

Ingen ny lag

FRÅGA: Jag har hört att en ny lag som förbjuder långträdare och arbetsfordon att parkera i bostadsområde kommer att träda i kraft den 1.1.1970. Hur förhåller det sig med detta?

Störda hyresgäster

SVAR: Någon sådan lag kommer inte vid den angivna tidpunkten.

Straff för naziförbrytare

Werner Best, blev dömd till tolv år, men frigavs ganska snart.

FRÅGA: Hur gick det för de nazistiska makthavarna i Norge och Danmark efter kriget? Fick både Terboven och Best sona med livet för sina brott?

Skandinav

SVAR: Den tyske rikssvarien i Norge under ockupationen 1940—45, Joseph Terboven, begick självmord vid kapitulationen i maj 1945. Den tyske "befullmäktigade" i Danmark 1942—45, Werner Best, arresterades av hemmefronten vid krigsslutet. Han anklagades för mordterror och dömdes 1950 till 12 års straffarbete. Redan året därpå blev han emellertid benådad och utvisad ur Danmark. Best var en av Himmlers närmaste män.

Annorlunda priser på Ford

FRÅGA: Hur mycket kostade en T-Ford, när den var som billigast?

I B Kungälv

SVAR: Ett stycke in på 1920-talet kunde man köpa en T-Ford i Sverige för 1.800 kr. Priset i USA sänktes efterhand från 1.200 dollar till 295 dollar. Under en rad år producerade Ford mellan en och två miljoner bilar årligen av T-modellen.

Proteinberikning

FRÅGA: Vad är protein? Hur sker proteinberikning?

H P

SVAR: Proteiner är ett annat namn för enkla äggviteämnen, som vid matsmältningen nedbryts i sina grundbeständsdelar, aminosyror. Det är i denna form de utnyttjas av organismen. Protein är en betydelsefull näringskälla inte minst för musklernas uppbyggnad och aktivitet. Näringsvärdet är cirka 4,2 kalorier per gram. Vid proteinberikning tillför man födan äggviteämnen i koncentrerad form — de förekommer annars i blä ägg, kött, fisk, potatis, ärtor, bönor, ost och bröd.

Vad innebär socialgrupp

FRÅGA: Vilka yrkesbeteckningar ingår i socialgrupp I, II och III? Vilken uppgift fyller denna gruppindelning? Hur skall man veta vilken grupp man tillhör?

Pensionär

SVAR: Någon officiell socialgruppsindelning har inte tillämpats i vårt land sedan början av 1950-talet. Den gruppindelning, som numera kan förekomma, tjänar inget annat praktiskt syfte än som vägledning i vissa statistiska sammanhang och vid sociologiska undersökningar. Egentligen är det bara fråga om en yrkesklassificering, där ingen hänsyn tas till förmögenhet, inkomst eller börd.

I första gruppen placeras större företag, ledare för större företag, tjänstemän i ledande ställning och akademiker. I grupp II återfinns småföretagare och lantbrukare i ena underavdelningen, lägre tjänstemän, kontorspersonal etc i den andra. I grupp III slutligen skiljer man mellan yrkesutbildade arbetare och arbetare utan speciell utbildning.

Medel mot pormaskar

FRÅGA: Finns det något medel, som tar bort pormaskar?

Elsa

SVAR: Pormaskar består av celler och fett, som stagnerat i en talgkörtels utförgång. Det finns inget annat sätt att bli av med pormasken än att klämma ut den men genom olika åtgärder kan man begränsa deras uppkomst — exempelvis sunda kost- och livsvanor, hygietiska åtgärder. Bolmörten är ett naturligt preparat. Den ofta ökade talgavskriften under puberteten är ett fenomen, som försvinner av sig självt.

Den här T-Forden gjordes på 1920-talet till en indisk maharadja, som skulle använda den vid tigerjakt. Den var frösedd med kök, bösållare och ett speciellt patronfack, allt efter jägarens beställning. Så var den målad tigerrandig.

Lördagsstängt i Tyskland

FRÅGA: 1) Är Allhelgonadagen helgdag i Tyskland också? 2) Har affärerna i Tyskland öppet till kl 18.00 den första lördagen i varje månad?

Reslysten

SVAR: 1) I Sydtykland firas Allhelgonadagen som helgdag, men i landets norra delar håller affärerna öppet. 2) Ja, den regeln gäller inom hela landet.

Drottning Astrid hade tre barn

FRÅGA: När föddes drottning Astrids barn.

Tre systrar

SVAR: Drottning Astrid av Belgien (1905—35) efterlämnade dottern Joséphine-Charlotte, född 1927, samt sönerna kung Baudouin I, född 1930, och Albert, född 1934.

Bramstorps företrädare

FRÅGA: Vem var Bramstorps företrädare som partiledare för dåvarande Bondeförbundet?

Småbrukare

SVAR: Olof Olsson i Kullenbergstorp (1859—1934) var ordförande i Bondeförbundet 1928—34, då han efterträddes av Axel Pehrsson-Bramstorp. Avgången orsakades främst av Olssons ovilja mot uppgörelsen med den socialdemokratiska regeringen om en lösning av arbetslöshets- och jordbruksfrågorna — den s k kohandeln.

Bolmörten är giftig

FRÅGA: Att bolmörtsskivlingen är giftig vet jag som gammal svampplockare, men hur är det med bolmörten — den är ju inte så alldeles ovanlig vid våra vägar?

Skog och mark

SVAR: Hela växten innehåller starka, som kan orsaka kramp. De har också narkotiska verkningar. Gifternas namn är atropin, hyoscyamin och skopolamin. Bolmörten blir ungefär en meter hög. Blommorna är gulbrå med violett ådring och bladen är klibbåriga. Växten är illaluktande.

Facktidsskrift för självförvar

FRÅGA: Finns det någon svensk facktidsskrift för självförvarsmetoderna karate, judo m fl?

Intressant

SVAR: Tidningen Budo-Sport (tidigare Judo-Sport) utkommer i Göteborg med fyra nummer om året. "Budo" är en sammanfattande beteckning på de fem metoderna för självförvar judo, karate, jiu-jitsu, aikido och kendo. Vidare förekommer ett flertal klubbtidningar av mer eller mindre intern natur. Budo-Sport säljs i vissa Pressbyrå-kiosker och tobaksaffärer. Den kan också beställas från Svenska Budoförbundet, Hedåsgatan 2, 412 53 Göteborg.

En kämpe som gått bort

Ake Grönberg gick i smedlära i sin ungdom.

FRÅGA: Vad hade den nu bortgångne Ake Grönberg för yrke, innan han blev skådespelare? Vad hette hans första film?

Gungeligung

SVAR: Ake Grönberg född 1914, i Stockholm, sattes i smedlära efter skolans slut. En tid jobbade han också som konfekt-pojke. När militärtjänsten var avslutad fick han engagemang vid friluftsteatern i Tanito-lunden. Första filmrollen kom 1939 i "Mot nya tider".

Göteborg i dag

I dag Leopold
I morgon Edmund

Föredrag och möten

Konstmuseet kl 13—15. Bror Stawe demonstrerar silk screen i "Grafikverkstaden".

Möndals broderskapsgrupp, Viran Folkets Hus kl 16. Riksdagsledamot Eva Åsbrink: Utspel, konflikt, samspel — förhållandet generationerna emellan i dagens samhälle. Estradintervju med deltagare från skolorganisationer i Mölndal.

IM-helg, Sjömangården kl 18. Förf Gunhild Sehlén: IM:s arbete i Jerusalem och Amman. (Försäljning av IM-arbeten fr kl 16).

Aktuellt forum, Lilla Børsalen kl 18.30. 25-årsjubileum.

Försäljningar

Gbg:s-kretsen av Svenska röda korset, Chalmersg 12 kl 10—18.

Linnékyrkans syförening, Linnég 35 fr kl 12. Andakt 18 m Olle Lernberg, sång av Ungk Ton. Kortedalakyrkan, Tideräkningsg 1 kl 11—19.

Teater

Stora Teatern: Grefven af Luxemburg.

Stadsteatern: Tartuffe.

Stenhammarsalen: Gustavsson.

Studio: En otursdag.

Stadsbiblioteket: Bröllopet.

Folkkan: Dödsdansen i tolv ronder.

Atelierteatern: Pippi Långstrump. Den politiska kanngjutaren.

Lisebergsteatern: Tillvänt.

Utställningar

Backa bibl 10—17. USA in boks.

Byggcentrum Skåneg 26 10—14 (s 13—16). Sov tryggt.

Galleri ZE 13—19 (s 13—16). Sten Eklund.

Galleri Ariane 11—16 (s 13—16). Françoise Deberdt.

Galleri Christine 11—16 (s 13—17). Tyra af Sandeberg.

Galleri Heden vernissage 13—16 (s 13—16). Kristina Jöred.

Galleri Kusten vernissage 13—16 (s 13—16). Åke Rudolf Nilsson.

Galleri 54 Parkgatan 33 vernissage 13—24 (s 12—16). Sven-Erik Johansson.

Galleri 69 13—17 (äv s) Jerry Anderson.

God Konst 11—16 (s 13—16). Rotislaw Racoff. Zambia-skulpturer.

Guldheden bibl 10—17. Föremål ur Teaterhist museets samlingar.

Historiska museet 10—16 (s 12—16). I stuga och kammare. Göteborgaren i ett rum och kök.

Klippans kulturreservat 12—16 (s 13—17). Svenrobert Lundquist.

Konsthallen 12—18 (äv s). Reflexer.

Konstmuseet 10—16 (s 12—16). Irländskt måleri. (se äv Föredrag).

Kronhuset 10—16 (s 12—16). Historiska minnesmärken i Storbritannien.

Lorensbergs konstsalong 12—15 (s 13—16). Gösta Asp, Willem de Geer.

Modern nordisk konst vernissage 14—19 (s 13—16). Bruno.

Röhsska konstslöjdmuseet 11—16 (s 12—16). Irländsk design.

Sjöfartsmuseet 10—16. Ute men hemma.

Skarborgs galleri Kungsg 36 13—17 (äv s). Rudi Polder.

Stadsbibl 8—18 (s 10—18). Tanden.

Stadsteaterns foajé: Polsk teater.

Teaterhist museet 12—14 (s 13—16). Samuel Beckett på göteborgsscenen.

Kungsbacka, Kungsmässan 10—17 (s 11—18).

Kungsbacka, Galleri GD N Torgg 13 vernissage 17—20 (s 13—16). Eivor Lindberg.

Kungälv Galleri Mors mössa 13—17 (äv s). Birger E Nilsson.